

ФОРМУВАННЯ ЛОГІСТИЧНОЇ СТРАТЕГІЇ ЯК ЧИННИК ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Проведено дослідження концептуальної сутності логістичної стратегії промислових підприємств в контексті фінансово-економічної безпеки, а також запропоновано модель реалізації даної стратегії. Запропоновано розглядати логістичні стратегії як визначальний фактор фінансово-економічної безпеки підприємств. Розроблено організаційно-економічний механізм логістичного управління фінансово-економічної безпеки промислових підприємств.

Research of conceptual essence logistic strategy industrial enterprises is conducted in the context of finansovo-ekonomichnoy safety, and also the model of realization this strategy is offered. It is suggested to examine logistic strategies as determinative of finansovo-ekonomichnoy safety enterprises. It is developed organizationally economic mechanism of logistic management finansovo-ekonomichnoy safety industrial's enterprises.

Постановка проблеми. У сучасних умовах, функціонування будь-якого підприємства та збереження його тривалої конкурентноспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках неможливе без формування ефективної логістичної стратегії. Логістичні процеси є одними із найважливіших у механізмі формування фінансово-економічної безпеки підприємства, адже сучасна логістика являє собою концепцію управління фінансово-економічною безпекою для розробки, організації, управління і реалізації ефективного та економічно вигідного руху об'єктів у системах створення вартості у рамках одного або декількох підприємств. Формування логістичної стратегії у механізмі фінансово-економічної безпеки в наш час не обмежуються окремими функціями підприємств, а стосується всіх аспектів і процесів системи створення доданої вартості. В процесі логістичного управління фінансово-економічною безпекою основну роль відіграє організаційно-економічний механізм застосування логістичних стратегій, яким притаманні високий рівень організації, системність, структурованість та керованість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сьогодні використання сучасних концепцій управління фінансово-економічною безпекою у логістиці і моделюванні логістичних стратегій досліджені переважно іноземними науковцями, серед яких:

Я. Вітковскі, Е. Голембська, Ч. Сковронек, М. Чешельські, Дж. Койль, Х.–К. Пфоль, Т. Алесінская. Серед українських авторів можна виділити публікації Є. Крикавського, Р. Ларіної, О. Тридіда, які основну увагу приділяють моделюванню логістичних стратегій промислових підприємств.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження концептуальних засад логістичної стратегії у механізмі фінансово-економічної безпеки підприємства, а також формування логістичних стратегій промислових підприємств у сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сучасному етапі розвитку економіки України велика кількість вітчизняних підприємств знаходиться в кризовому становищі. Тому перед підприємствами постає актуальна задача формування ефективної стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства з метою протидії загрозам зовнішнього та внутрішнього походження.

Фінансово-економічна безпека підприємства – це такий стан управлінської системи підприємства, за якого досягається управління фінансовими ресурсами і мається можливість адекватно реагувати на зміни у зовнішньому та внутрішньому середовищі та проектувати можливі загрози і реакцію на них з метою забезпечення безкризового розвитку підприємства. Адже саме управлінська система розпізнає загрози та розробляє заходи щодо їх подолання. Головною метою забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства є досягнення максимальної стабільності його функціонування, а також створення основи для подальшого зростання його економіки навіть за наявності об'єктивних та суб'єктивних факторів.

В практичній діяльності механізм забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства можна розглядати як систему організаційних, фінансових та правових засобів впливу, які мають на меті своєчасне виявлення, попередження, нейтралізацію та ліквідацію загроз фінансовій безпеці підприємства. Для ефективного забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства необхідний системний підхід, який передбачає формування механізму управління фінансово-економічною безпекою. Системний підхід до формування механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства припускає, що необхідно враховувати

всі умови його діяльності, а сам механізм повинен мати чітко окреслені елементи, схему їх дії і взаємодії.

Будь-яке підприємство у період своєї діяльності, у ринкових умовах, може пережити низку фаз: стан нормальної діяльності, відродження нормальної діяльності, передкризовий стан та кризовий стан. Розробляються, на кожному з цих етапів, відповідна логістична стратегія й використання відповіді їй специфічні тактичні заходи у господарській діяльності підприємства, розробляється відповідна система його виживання [2 с. 111].

Серед промислових підприємств лише одиниці мають добре опрацьовану логістичну стратегію діяльності, яка передбачає комплексне управління матеріальними та інформаційними потоками з урахуванням сучасних концепцій управління фінансово-економічною безпекою.

Логістична стратегія фірми направлена на оптимізацію фінансових ресурсів промислових підприємств при управлінні основними і супутніми потоками. Стратегічні цілі обґрунтовуються за допомогою одного або декількох ключових показників ефективності логістики. Логістична стратегія в системі фінансово-економічної безпеки може бути побудована на основі максимізації (мінімізації) одного або декількох ключових показників.

Можна дати наступне визначення логістичної стратегії у системі забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства – це довгостроковий, якісно визначений напрямок розвитку логістики, що стосується форм і засобів її реалізації у фірмі, міжфункціональній і міжорганізаційній координації й інтеграції, сформульоване вищим менеджментом компанії відповідно до корпоративних цілей та з метою підвищення рівня фінансово-економічної безпеки підприємства (рис. 1).

Загалом можна говорити про різноманітність форм і умов стосовно рівня логістичного управління фінансово-економічною безпекою підприємства, що не дозволяє однозначно трактувати типи логістичних стратегій, однак їх можна диференціювати щодо вирішення базових логістичних проблем: стратегія інтеграції функцій і процесів; стратегія консолідації (транспорту, складів, запасів); стратегія зменшення, тобто ліквідації запасів; стратегія скорочення циклу: стратегія

диференціації обслуговування клієнта; стратегія кооперації у відносинах “постачальник-споживач”; логістичний outsourcing; стратегія логістичних інновацій.

Рис. 1. Принципова схема обґрунтування логістичної стратегії фінансово-економічної безпеки промислових підприємств

Слід зазначити, що з позицій системного підходу інноваційно-логістична система фінансово-економічної безпеки – це порівняно стійка сукупність ланок (структурних (функціональних) підрозділів промислових підприємств, постачальників, споживачів), взаємопов’язаних та об’єднаних єдиним управлінням інноваційно-логістичним процесом фінансово-економічної безпеки для реалізації логістичної стратегії. Системний підхід до формування логістичних стратегій в системі фінансово-економічної безпеки передбачає виконання двох обов’язкових умов:

– вони мають пов’язуватися із іншими функціональними стратегіями та відповідати оптимальному процесу реалізації стратегії конкуренції фінансово-економічної безпеки підприємств;

– вони повинні охоплювати всі сфери діяльності фінансово-економічної безпеки підприємства [3, с. 213].

Відповідно, запропонували модель логістичної стратегії фінансово-економічної безпеки підприємств, наведену на рис. 2. У даній схемі враховано вплив інновацій та їх застосування в практичній діяльності; це стосується використання нових матеріально-технічних ресурсів, ефективного управління матеріальними, інформаційними, фінансовими потоками, використання надбань науково-дослідних інститутів у промисловості та їх взаємозв'язку. Для промислових підприємств господарчий ланцюжок “закупівля–виробництво–збут” трансформується в ланцюжок “навантаження–перевезення–доставка” (інтеграція функцій). При здійсненні процесів цього ланцюжка зміст відповідних робіт інтегрується так, щоб уможливити розподіл праці та ізольовану адміністративну діяльність, а також повному розподілити послідовність робіт [4, с. 175].

Рис. 2. Формування логістичної стратегії фінансово-економічної безпеки промислових підприємств

Примітка: власна розробка

Функціонування будь-якого підприємств залежить від вірно обраної логістичної стратегії в системі фінансово-економічної безпеки, яка становить комплексний, впорядкований та інтегрований процес, спрямований на отримання сукупних результатів системи в контексті ефективного використання фінансових та матеріально-технічних ресурсів. Основними логістичними стратегічними цілями промислових підприємств є проведення оптимізаційного процесу витрат матеріальних та інформаційних потоків.

Основними характеристиками сучасної логістичної стратегії досліджуваних підприємств можна вважати наступні: узгодженість рішень усіх логістичних підсистем; послідовність і комплексність дій різних часових періодів; реальність і еластичність планів [1, с. 55–56].

Елементами моделювання логістичної стратегії в системі фінансово-економічної безпеки є сукупність логістичних стратегічних рішень у сферах перебігу логістичних процесів закупівель, зберігання, транспортування і дистрибуції. Логістична стратегія має внутрішній вимір, охоплюючи реалізацію ефективних матеріальних та інформаційних потоків в межах промислових підприємств; а також зовнішній – це зв'язки з оточенням в реалізації закупівель і дистрибуції товарів [6, с. 113].

Побудова логістичної стратегії в системі фінансово-економічної безпеки промислових підприємств відбувається у кілька етапів:

- стратегічний аналіз логістичної системи підприємства;
- проектування моделі логістичної стратегії фінансово-економічної безпеки;
- реалізація стратегічних рішень в контексті фінансово-економічної безпеки;
- контроль за реалізацією стратегії.

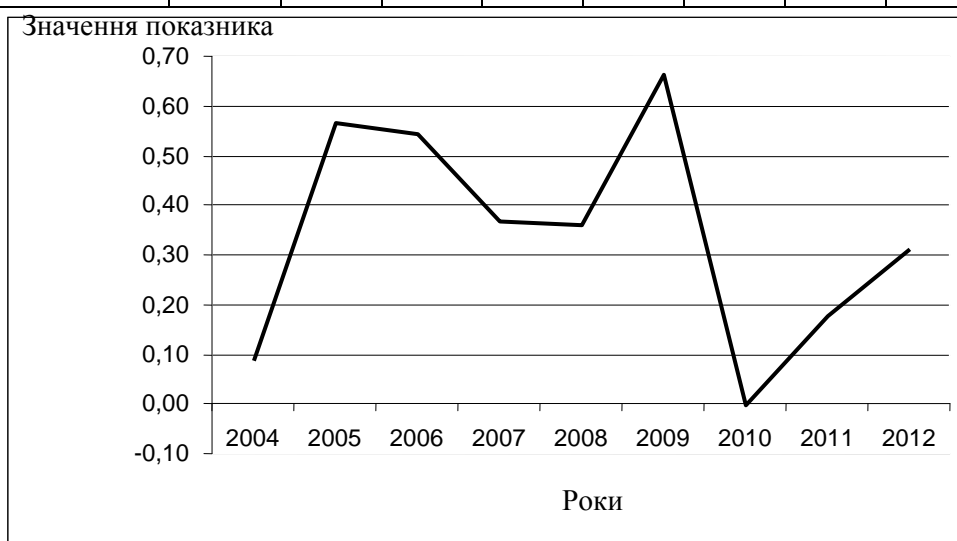
У моделюванні логістичних стратегій фінансово-економічної безпеки можна зустріти такі критерії, як зменшення сукупних витрат; диференціація логістичного обслуговування клієнтів; інноваційність [5, с. 238-239]. Інноваційність у моделюванні логістичних стратегій промислових підприємств проявляється у наступному: мінімум сукупних логістичних витрат; максимум доданої вартості за існуючих витрат; еластичність логістичної системи, тобто швидке пристосування до

змін в оточенні. Досліджену динаміку кількісних показників логістичних стратегій фінансово-економічної безпеки підприємства наведено у табл. 1., рис. 3.

Таблиця 1

**Кількісні показники формування логістичних стратегій
фінансово-економічної безпеки підприємства**

Позначення	Показники	Періоди (роки)								
		2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Y1	Приріст середньої ставки банків України за кред. у нац. валюті, %	-2	-18,5	-11,4	-8,4	-6,1	-5,8	32,4	-13,5	-9,6
Y2	Приріст облікової ставки НБУ, %	-44	0	28,6	5,6	-10,5	-5,9	50,0	-14,6	-24,4
Y3	Приріст обсягів торгів на фондовому ринку України, %	58,54	86,92	58,28	25,68	22,04	53,07	17,11	20,81	65,50
Y4	Приріст обсягів випуску цінних паперів на ринку, %	-24,61	38,21	47,16	78,34	35,62	58,5	14,86	6,29	-40,78

**Рис. 3. Динаміка формування показників логістичних стратегій
фінансово-економічної безпеки підприємства**

Не зважаючи на те, що різні аспекти ефективності логістичного управління фінансово-економічної безпеки останнім часом досить активно висвітлюються в науковій літературі, проблема ця ще не знайшла комплексного розв'язання в працях вітчизняних дослідників.

Слід зазначити, що організаційно-економічний механізм логістичного управління фінансово-економічною безпекою (ФЕБ) підприємствами забезпечує потрібний набір послуг за максимально можливого зменшення асоційованих витрат, зумовлених виконанням логістичних операцій (рис. 4).

Рис. 4. Організаційно-економічний механізм логістичного управління підприємствами в контексті фінансово-економічної безпеки

Примітка: власна розробка

Через це логістична політика розробляється з врахуванням двох факторів – бажаного рівня логістичного сервісу і мінімальної величини логістичних витрат на його досягнення, а мета логістичного управління фінансово-економічною безпекою полягає у встановленні балансу між цими двома складовими, вигідного як споживачу, так і генератору матеріального потоку. Це підводить нас до визначення сутності ефективності логістичної системи.

Ефективність логістичної системи – це показник (або система показників), який характеризує рівень якості функціонування логістичної системи за заданого рівня загальних логістичних витрат.

З точки зору споживача, який є кінцевою ланкою логістичного ланцюга, ефективність логістичної системи визначається рівнем якості обслуговування його замовлення. Зростаюча зацікавленість у підвищенні ефективності всього логістичного ланцюга висуває підвищені вимоги і до системи оціночних показників, яка у даному випадку повинна забезпечувати інтегральну оцінку логістичних процесів.

Слід зазначити, що у науковців немає єдиної думки щодо питання визначення ефективності функціонування логістичної системи. Найчастіше основним критерієм такої ефективності вважають мінімізацію логістичних витрат. Без сумніву, орієнтація на мінімізацію втрат є актуальною, але за умови досягнення необхідного рівня логістичного сервісу. Через це популярність набула багатокритеріальна оцінка ефективності функціонування логістичної системи. Найбільше розповсюдження отримали наступні критерії оцінки: витрати, задоволення споживачів, якість, час, активи.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Логістична стратегія промислових підприємств в системі фінансово-економічної безпеки становить інструмент реалізації головної стратегії підприємства. Модель логістичної стратегії досліджуваних підприємств повинна становити функціональну програму діяльності, яка була б запорукою зміцнення конкурентоспроможності фірми. Основними складовими моделі логістичної стратегії промислових підприємств є ключові компетенції успіху фірми і сучасні концепції логістичного управління фінансово-економічною безпекою. Модель логістичної стратегії достатньо чітко відображає наявні економічні зв'язки промислових підприємств. Подальші дослідження цієї тематики полягають в моделюванні логістичних стратегій промислових підприємств в системі фінансово-економічної безпеки. Слід зазначити, що на практиці можна розглядати такі основні напрямки розвитку логістичних стратегій промислових підприємств: напрям

договірних (традиційних) логістичних стратегій; логістичний outsourcing; напрям логістичного партнерства; напрям швидких циклів та інтеграції ланцюга поставок.

Література:

1. Амітан В. Н. *Логістизація процесів в організаційно-економічних системах: Монографія* / Амітан В. Н., Ларіна Р. Р., Пілюшенко В. Л. – Донецьк: Юго-Восток, 2003. – 72 с.

2. Бокій В. І. *Економічна безпека підприємства найважливіша складова фінансової стійкості* / В. І. Бокій, Н. П. Фокіна // *Актуальність проблеми економіки* №8 (26), 2008 – С. 110–1115

3. Вівчар О. І. *Моделювання логістичних стратегій як визначальний фактор успішного розвитку ремонтно-будівельних підприємств* / О. І. Вівчар // *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки.* – Випуск III (47). – Чернівці, 2012 – С. 211–214

4. Вівчар О. І. *Специфіка застосування інноваційно-логістичної системи ремонтно-будівельних підприємств* / О. І. Вівчар, М. Ф. Зяйлик // *Науковий вісник Ужгородського університету.* – Серія. Економіка. Вип. 32 – Ужгород, 2011 – С. 175–177.

5. Bowerson D. J. *“The Strategic Benefits of Logistics Alliances”* / Bowerson D. J. // *Harvard Business rev.*, July – August 2009. – P. 235–245.

6. *Profitable logistics management.* Firth, Apple, Hall, Inglis, Saipе. – Toronto, Montreal, New York. 2010. – ch. 1. – 190 p.